

Styre: Universitetsstyret

Styresak: 89/19

Møtedato: 26.09.2019

Dato: 06.09.2019

Arkivsaksnr: 2019/23126

Årsrapport fra Læringsmiljøutvalget 2018/2019

Henvisning til bakgrunnsdokumenter

- [Universitets- og høyskellovens § 4-3 om læringsmiljø](#)
- [Regler for Læringsmiljøutvalget](#)

Saken gjelder:

Oppgavene til Læringsmiljøutvalget (LMU) går fram av uhl. § 4-3 (3). I (1) fastslås styrets orverordnede ansvar, og i (2) er det gitt nærmere regler om læringsmiljøet. Det er også regler om rett til individuell tilrettelegging. Det er i tillegg andre lover og forskrifter som i høy grad berører læringsmiljøet, så som likestillings- og diskrimineringsloven, plan- og bygningsloven, og flere andre. Læringsmiljøutvalget ble opprettet i 2003, og gir en årlig rapport om sitt arbeid til universitetsstyret.

Årsrapporten for studieåret 2018/2019 ble vedtatt i LMU 11.09. (sak 30/19), og legges med dette fram for universitetsstyret til orientering. Videre har utvalget foreslått en endring i reglene for LMU. Formålet er å bringe definisjonen av læringsmiljø bedre i samsvar med den beskrivelsen som Kunnskapsdepartementets nasjonale pådriverorgan, Universell, bruker i sin LMU-håndbok. Endringen berører ikke de dimensjonene av læringsmiljø som allerede står i reglene for vårt LMU, men grupperer dem litt annerledes, og er noe mer utfyllende og beskrivende enn våre lokale regler er i dag.

Forslag til vedtak:

1. Universitetsstyret tar årsrapporten fra Læringsmiljøutvalget til orientering
2. I reglene for Læringsmiljøutvalget endres § 1, punkt 2, slik at definisjonen av læringsmiljø blir lik Universells beskrivelse av læringsmiljøet.

Kjell Bernstrøm
universitetsdirektør

06.09.2019/Per Gunnar Hillesøy/Christen Soleim (avd.dir.)

Saksframstilling

Styre:
Universitetsstyret

Styresak:
89/19

Møtedato:
26.09.2019

Arkivsaksnr:
2019/23126

Årsrapport fra Læringsmiljøutvalget 2018/2019

Bakgrunn

Årsrapport for 2018/2019

LMU har hatt seks møter og behandlet 52 saker. Alle møtene blir arrangerte i samarbeid med fakultetene, herunder Universitetsbiblioteket, og læringsmiljøet og utfordringer knyttet til dette blir drøftet med studentrepresentanter og representanter fra fakultetsledelsen i møtene. I møtene har LMU en synfaring i aktuelle undervisningsrom, lesesaler og studentlokaler.

Vervene som leder og nestleder går på omgang mellom representant for arbeidsutvalget til Studentparlamentet og viserektor for utdanning. I 2018/2019 var leder for Studentparlamentet leder for utvalget og viserektor nestleder.

Utvalget har i løpet av året arbeidet med flere omfattende saker, blant annet rullering av handlingsplanen for styrking av læringsmiljøet, som styret hadde til behandling i sitt møte 29.08. Også universell utforming og individuell tilrettelegging har vært sentrale temaer, og dette vil bli fulgt opp i prosjektet «Veien til gullstandard». Fokuset har i økende grad blitt dreid mot universell tilrettelegging, noe som vil være gunstig for alle studenter, også de med særlige behov. Det støtter også opp om helhetstenkningen om læringsmiljø, som er en viktig bakgrunn for ønsket om å justere definisjonen og beskrivelsen av læringsmiljø i reglene for Læringsmiljøutvalget. Forslaget til ny ordlyd er hentet fra Universells LMU-håndbok.

Gjeldende LMU-regler	Forslag til ny tekst
Med læringsmiljø forstås	Med læringsmiljø forstås (dvs. uendret)
Universell utforming	[Utgår som eget punkt]
Fysisk læringsmiljø	Fysisk læringsmiljø Bygninger og omgivelser – universell utforming
Psykososialt læringsmiljø	De mellommenneskelige forhold – trivsel og samhandling
Organisatorisk læringsmiljø	Organisatorisk læringsmiljø System for tilbakemelding og medvirkning - kvalitetssystem
Pedagogisk og digitalt læringsmiljø	Pedagogisk læringsmiljø Form, innhold og rammer for den pedagogiske aktiviteten som påvirker studentenes læring
	Digitalt læringsmiljø Grensegangen mellom læringsprosesser, pedagogikk og teknologi, herunder universell

Det som står markert med rødt under digitalt læringsmiljø, er ikke med hos Universell, men foreslås inkludert her, fordi universell utforming av IKT-løsninger er sterkt regulert i forskrifter etter likestillings- og diskrimineringsloven.

LMU har i perioden vært særlig opptatt av forholdene ved Fakultet for Kunst, musikk og design, der så vel nye som gamle bygg har vist seg å være krevende. Også tilpasningen til UiB for de miljøene som kom fra KHiB, har vært utfordrende.

LMU har tildelt Læringsmiljøprisen for 2019, og prisen gikk til [fylles ut når utdelingen er gjort, forhåpentligvis 18.09.] Det årlige fellesmøtet mellom Arbeidsmiljøutvalget og Læringsmiljøutvalget ble arrangert 5. mars. Hovedtemaet var digitalisering i lys av universell utforming og tilrettelegging.

Universitetsdirektøren sine kommentarer

LMUs arbeid for å styrke læringsmiljøet ved UiB er viktig. God faglig kompetanse og høy kvalitet på alle sidene av læringsmiljøet, er sentralt for å oppnå målene i strategien om et attraktivt læringsmiljø ved UiB.

I den tilsvarende saken i fjor sa vi at «Det viktigste for LMU framover blir et fortsatt arbeid med det helhetlige læringsmiljøet.» Dette er det grunn til å holde fast ved, og den foreslåtte nye definisjonen av læringsmiljø gjør dette svært tydelig.

Utstrakt samarbeid med blant andre Utdanningsutvalget blir nødvendig, også i kommende år. Også handlingsplanen for styrking av læringsmiljøet er et sentralt redskap, og ikke minst vil det pågående prosjektet for å styrke UiBs innsats med tanke på individuell tilrettelegging kreve mye av så vel LMU som av resten av institusjonen. Dette er et område der det er grunn til å håpe på gode resultater, jf. ambisjonen om en «gullstandard».

12.09.2019/Per Gunnar Hillesøy/Christen Soleim (avd. dir.)

UNIVERSITETET I BERGEN

LÆRINGSMILJØUTVALGET (LMU)

Læringsmiljøutvalget ved UiB er oppnevnt i henhold til Lov om universiteter og høyskoler § 4-3 (3)

Årsrapport for 2018-2019

1. Oppretting av utvalget

I forbindelse med innføringen av Kvalitetsreformen og revisjon av Lov om universiteter og høyskoler, ble institusjonene pålagt å etablere egne læringsmiljøutvalg (LMU). Utvalgene skal sikre at lovens bestemmelser i § 4-3 om studentenes læringsmiljø blir gjennomført. I møtet 12. juni 2003 ble forslaget til retningslinjer og sammensetning av et Læringsmiljøutvalg ved Universitetet i Bergen godkjent av universitetsstyret. Utvalget har vært i funksjon siden 7. oktober 2003. Etter forslag fra Læringsmiljøutvalget, behandlet universitetsstyret et utkast til endringer i utvalgets mandat på et møte i september 2009. Endringene var motivert ut i fra et ønske om at LMU skal spille en større og mer aktiv rolle i læringsmiljø saker. Det var ønskelig at utvalget skulle få en mer systematisk oversikt over saker som gjelder læringsmiljøet. Nye regler for LMU ble vedtatt 24.09. 2009 og er senere blitt revidert 25.10.2012, 24.08.2017, og foreslås ytterligere justert i styrets møte i september 2019.

2. Sammensetning og sekretariat

Utvalget har i studieåret 2018-2019 hatt følgende sammensetning:

Ansatte (oppnevnt for perioden 1.8.2017-31.7.2021)

Viserektor for utdanning, Oddrun Samdal

Avdelingsdirektør ved Studieavdelingen Christen Soleim (vara: fung. underdirektør Torunn Valen)

Avdelingsdirektør ved Eiendomsavdelingen Even Berge (vara: seniorrådgiver Elin Horntvedt)

Avdelingsdirektør ved IT-avdelingen Tore Burheim (vara: senioringeniør Bjørn Tore Sund)

Dekan Karl Harald Søvig (vara: professor Marit Ulvik)

Rådgiver Thomas V. Kalvik, kompetanse på studenter med nedsatt funksjonsevne (vara: førstekonsulent Siri F. Bjerkestrand)

Studenter (oppnevnt for perioden 1.8.2018-31.7.2019)

Nikolai Klæboe

Jonas Nikolaisen

Sol Sandvik

Tora Aarre Seip

Tarjei Ellingsen Røsvoll

Marita Stortjønli Solvang

Leder:

Utvalget velger, etter lovens § 4-3, hvert år leder vekselvis blant institusjonens og studentenes representanter. I meldingsåret har utvalgets leder vært Nikolai Klæboe. Viserektor for utdanning, Oddrun Samdal, har vært nestleder.

Observatører:

Faste observatører i LMU er Studentsamskipnaden i Bergen ved velferdsdirektør Hege Råkil, studentombudet ved Sylvi Leirvaag, Universitetsbiblioteket ved underdirektør Trude Færevaa, HR-avdelingen ved seniorrådgiver Runa Jakhelln.

Sekretariat:

Studieadministrativ avdeling (fra høsten 2019: Studieavdelingen) har sekretariatsfunksjon for utvalget, og administrerer utvalgets nettside

<http://www.uib.no/ua/arbeidsfelt/laeringsmiljoutvalget>

3. Møtevirksomhet og saker

Læringsmiljøutvalget har i perioden hatt 6 møter (13.09.18, 31.10.18, 06.12.18, 30.01.19, 28.03.19 og 12.06.19), og har behandlet i alt 52 saker, jf. møtereferatene. Med seks årlige møter, og en funksjonsperiode på fire år (for ansatte og observatører), vil utvalget i løpet av en periode besøke hvert fakultet, og UB, tre ganger.

LMU er organisert som et tilsyns- og strategiutvalg, og dette gjenspeiler seg også i de sakene utvalget har behandlet og drøftet. Følgende saker, som blir særlig omtalt nedenfor, har preget saklistene dette året:

- Dialogmøter med fakultetene
- Helhetlig læringsmiljø
- Handlingsplan for styrking av læringsmiljøet
- Universell utforming og individuell tilrettelegging
- Forholdene ved KMD
- Studiestart og fadderuken
- Læringsmiljøprisen

4. Dialogmøter med fakultetene

LMU har arrangert dialogmøter med fakultetene siden 2009. I møtene blir læringsmiljø og utfordringer knyttet til dette drøftet med representanter for studenter og ansatte ved det enkelte fakultet. Formålet med besøksrundene er å utveksle informasjon og å identifisere mulige felles oppgaver og utfordringer når det gjelder det helhetlige arbeidsmiljøet. Dette studieåret har utvalget hatt møter med SV (september), Universitetsbiblioteket (UB, oktober), HF (desember), JUR (januar), KMD (mars) og MN (juni). Tema som blir tatt opp på møtene er:

- Undervisningslokaler, både generell beskaffenhet, luftkvalitet og utstyr
- Studentarbeidsplasser
- Møteplasser for studentene
- Praksis og utplassering for studenter
- Det psykososiale arbeidsmiljøet
- Studentutvalgenes rolle i læringsmiljøarbeidet
- Retningslinjer for håndtering av læringsmiljøspørsmål

5. Helhetlig læringsmiljø

I 2017 ble LMUs virkeområde utvidet, ved at pedagogisk og digitalt læringsmiljø ble inkludert i definisjonen av læringsmiljø. Videre ble fysisk og psykososialt miljø, samt universell utforming, noe mer tydeliggjort i LMU-reglene, IT-direktøren ble «oppgradert» fra observatør til fast medlem, og tallet på studentmedlemmer ble hevet fra fem til seks.

Så vel nasjonalt som internasjonalt har det blitt tydelig at begreper om læringsmiljø er i rask utvikling. Det er to trender som er særlig iøynefallende. Den ene er betydningen av digitalisering. Det berører selvsagt det digitale læringsmiljøet, men også alle de andre dimensjonene av læringsmiljø, og illustrerer den andre trenden, nemlig at alle sidene av læringsmiljøet henger stadig nøyere sammen med alle de andre. Dette betyr ikke at LMUs oppgaver blir vesentlig endret, men forankringen i ledelsen på avdelings- og institusjonsnivå framstår som viktigere enn noen gang. Samordning og informasjonsutveksling mellom LMU og UU blir også stadig viktigere. LMU har vedtatt å foreslå ytterligere endringer i definisjonen av læringsmiljø. Dette ventes behandlet i styret i september 2019.

6. Handlingsplanen for styrking av læringsmiljøet

Den tidligere handlingsplanen gjaldt for perioden 2016-2019, og skulle derfor rulleres/revideres i 2019. Dette har vært en sentral og tidkrevende sak for LMU våren 2019. En arbeidsgruppe har laget utkast, som LMU har hatt til behandling i møte to ganger, og til slutt på sirkulasjon. Planutkastet ble godkjent av LMU i juni, og vedtatt av styret i august.

Handlingsplanen er noe kortere enn den forrige. Den viderefører en rekke tiltak, og framstår også som en oppdatering av forrige plan, samtidig som den konkretiserer og spisser målene i større grad enn tidligere. Dette er særlig tydelig for innsatsområde B, der universell utforming og individuell tilrettelegging har fått stor plass. Oppfølging av SHOT-undersøkelsen fra 2018 blir også sentralt. Både denne og andre data viser at mange studenter har psykiske helseplager i en eller annen form. Treffsikre tiltak som kan bidra til økt helse og trivsel er avgjørende både med tanke på å styrke læringsmiljøet, redusere uønsket frafall, og det selvsagte: Forebygge sykdom og skader, fremme helse.

7. Universell utforming og tilrettelegging

Ingen av disse er nye, men de er dynamiske, og de får stadig økende betydning. Det grunnleggende ved universell utforming er at normalløsningen skal være egnet for alle, enten det gjelder tilkomst til et bygg, teksting av en video eller hva det måtte være. God universell utforming gjør produkter, tjenester osv. brukbare for alle uten spesialtilpasninger. UiB er bundet av regelverket om universell utforming, som har blitt konkretisert på flere områder, så som i plan- og bygningsloven og likestillings- og diskrimineringsloven med forskrifter. Kravene som stilles, er ikke ubetydelige.

Individuell tilrettelegging begynner der universell utforming ikke lenger strekker til. Dette illustrerer at disse henger sammen. Vellykket universell utforming kan ofte redusere behovet for individuell tilrettelegging. Ved UiB har vi mye erfaring gjennom lang tid med individuell tilrettelegging på eksamen, men for tilrettelegging utenfor eksamen har vi kommet kortere. I 2018, etter initiativ fra en student, drøftet LMU tilretteleggingsarbeidet flere ganger. I 2019 ble det opprettet et eget prosjekt for dette, der målet er å heve kompetansen, forenkle og bedre saksbehandlingen og ellers øke innsatsen. For individuell tilrettelegging tyder forskning på at det er svært sentralt å vende perspektivet bort fra at det er den enkelte som har et problem eller er et problem. Det er viktig å møte den enkelte som en vanlig student, med noen støttebehov, men uten at disse behovene blir det som definerer dem. LMU har forhåpninger om en markant bedring i UiBs arbeid med individuell tilrettelegging.

8. Forholdene ved KMD

Dette er vårt nyeste fakultet, og det skiller seg ut på flere måter. Deler av det var fram til 2017 en annen institusjon, og et komplekst nybygg har blitt tatt i bruk samtidig som virksomheten skulle integreres i UiB. For musikkmiljøene, som har vært del av UiB i lang tid, har utfordringene særlig vært bygninger og rom. Alt dette har vist seg å være krevende, og vil ventelig være det i en del tid framover. Derfor har LMU hatt mye oppmerksomhet på KMD i 2018/2019. Utvalget forventer at ledelsen på alle nivåer fortsatt setter mye inn på å følge opp KMD, gjennom dialog med studentene, og ellers både kort- og langsiktige tiltak.

9. Studiestart og fadderuken

På institusjonsnivå ble det i år bevilget kr 540 000,- til kulturelle, sportslige og sosiale fadderarrangement. Læringsmiljøutvalget vedtok tildelingen av midlene. Arrangement som fikk støtte, var blant annet introduksjonsdag, idrettsdager, fjelltur, kulturvandring, utflukter, filmkveld, bedrift til bedrift, alternative rusfrie arrangement, og helhusarrangementer på Kvarteret. I tillegg har fakultetene også i år fått støtte til bruk av et SMS-system under fadderuken.

Fadderopplæringen har vært en del annerledes enn tidligere år. Kursene er delt opp på fakultet, og det er større vekt på å aktivisere fadderne i opplæringen. 975 faddere deltok på kurs. Sammen med alle høyskolene i Bergen deltar UiB i faddervaktordningen, som drives av Sammen. Et nytt beredskapssystem ble innført i 2019, med en døgnbemannet telefon som tok imot henvendelser fra studentene. Alle fikk et armbånd med nummeret til denne tjenesten.

Sara Ebling har vært ansatt som fadderkoordinator i 50 % stilling fra januar og ut august. Hun har vært koordinator mellom ulike aktører for å gjøre den første uken for de nye studentene kvalitativt best mulig.

10. Læringsmiljøprisen

Læringsmiljøprisen er en pris som vektlegger den sosiale dimensjonen ved læringsmiljøet. Dette har vært særlig poengtert ved utlysningene i 2016 og senere, blant annet for å unngå at prisen framstår som en foreleserpris. [Suppleres med mer tekst etter utdelingen.]

11. Andre saker

Innspill til EIAs og ITAs budsjett for 2018: LMU utarbeider dette hvert år. Følgende innspill er sendt til Økonomiavdelingen, som sender dem videre til EIA og ITA:

Fysiske tiltak:

- Inneklima, både temperatur, belysning, luftfuktighet og luftkvalitet ellers må fortsatt ha høy prioritet overalt, men særlig i bygg der dette har vært spesielt problematisk eller utstyr o.l. stiller spesielle krav, så som Odontologibygget og Griegakademiet.
- Midlertidige tiltak ved Nygård skole i påvente av nybygg, herunder heis, vinduer og inneklimatiltak ellers.
- Ved ombygging o.l. må alle lokaler for undervisning og læring innrettes med tanke på fleksibilitet og studentaktive læringsformer.
- Sikkerhet i og rundt universitetets bygninger, i form av vakthold, belysning, kameraovervåking i samsvar med gjeldende retningslinjer m.m.

Tiltak for universell utforming:

- Sørge for at det ved alle fakulteter og bibliotekfilialer finnes universelt utformede studentarbeidsplasser
- Sikre tilgang til alle universitetets bygninger og rom i tråd med prinsippene for universell utforming.
- I størst mulig grad sikre at studenter kan bevege seg fritt mellom bygningene, uavhengig av funksjonsnedsettelse e.l.
- Sikre tilgang på universelt utformede arbeidsplasser ved alle fakulteter og bibliotekfilialer.
- Sørge for at alle skilt på UiBs områder er universelt utformet.
- Sikre at læremidler er universelt utformet innen fristen for dette.

Tekniske tiltak:

- Oppgradere og vedlikeholde AV-utstyret i auditorier og seminarrom slik at dette får digital tilkobling. Også generell oppgradering og generelt vedlikehold.
- Fortsette arbeidet med anlegg/utstyr for lyttestøtte i undervisningsrom, både fastmontert og mobilt. Sikre at utstyret blir brukt i størst mulig grad.
- Fortsette utbygging av trådløst nett.
- Øke antallet stikkontakter i undervisningsrom og andre rom der studenter arbeider.
- Gjøre reservasjonssystemet for rom til kollokvier og egenstudier enklere og mer fleksibelt.

12. Fellesmøte mellom LMU og AMU

Det årlige fellesmøtet mellom Arbeidsmiljøutvalget og Læringsmiljøutvalget ble i 2017 arrangert 5. mars. Temaet denne gangen var digitalisering i lys av universell utforming og tilrettelegging. Vi var heldige og fikk besøk av Universell, som holdt en av innledningene.

13. Avsluttende merknader – videre arbeid

LMU vil i den kommende perioden arbeide for at tiltakene i handlingsplanen for styrking av læringsmiljøet blir fulgt opp. Handlingsplanen utgjør et viktig virkemiddel for å styrke læringsmiljøet ved UiB og for å synliggjøre utvalgets arbeid. Spesielt viktig er det at LMUs innspill til prioriterte tiltak tas med i institusjonens budsjettmessige prioriteringer.

LMU fortsetter med dialogmøtene og tilsynsrundene på fakultetene, både for å holde seg orientert om studentenes fysiske læringsmiljø, men også for å få et samlet inntrykk av studentenes studenthverdag.